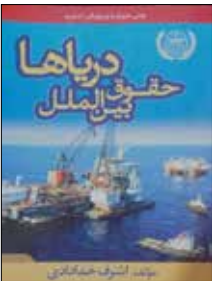

۲ بین الملل ادبیات دریا

حقوق دریاهای جهان

رامین جهان پور- حقوق دریاهای، بخشی از حقوق بین الملل است. رشته ای نوین در بین رشته های حقوقی که گاه همچون دریاهای به تلاطم کشیده شده گاه از آرامش خاصی برخوردار می گردد. اگر چه حقوق دریاهای جدید؛ پویا و رو به رشد است ولی دریاهای در این زمینه قدمتی دیرینه دارند.

حقوق دریاهای گرایشی تخصصی است اما جنبه های مشترکی با دیگر گرایش های حقوق بین الملل همچون حقوق معاهدات بین المللی ؛ حقوق بین المللی محیط زیست و حقوق بین المللی حل و فصل اختلافات دارد.

از آنجا که بخش اعظم حمل و نقل بین المللی جهان از طریق کشتی ها نفت کشتا و سایر شناورها صورت می گیرد لذا وجود قوانین و مقررات حقوق دریاهای

دولت ساحلی بلکه برای امنیت کشتیرانی در دریاهای و اقیانوسها لازم و ضروری به نظر می رسد؛ بلکه حقوق دریاهای حاصل تفکر و اندیشه غرب مسیحیت در قرون شانزدهم و هفدهم میلادی می باشد. اولین کتاب حقوق دریاهای توسط حقوقدان هلندی «هوگو گرسیوس» نوشته شد و در سال ۱۶۰۹ بدون ذکر نام وی تحت عنوان دریای آزاد انتشار یافت. این نویسنده کتاب دیگری به نام «جنگ و صلح» نیز دارد. در شکل گیری حقوق جدید دریاهای در ابتدای امر؛ کشورهای آسیایی و آفریقایی هیچ نقشی نداشتند دلیل این امر هم وجود استعمار دولتهای قدرتمند بر کشورهای مذکور بوده است. با فروپاشی امپراطوری روم و مستقل شدن دولتها، کشورهای آسیایی و آفریقایی نیز وارد عرصه قانون گذاری های دریایی شدند.

سازمان حقوقی – مشورتی آسیایی آفریقایی (AALCO) نمونه بازاری از ایسن مدعاست. این سازمان توسط نهرو که خود از مبارزین علیه استعماربود بنیان گذاشته شد. حقوق دریاهای ازچندین کنفرانس و کنوانسیون تشکیل شده است وکنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاهای یکی از جامع ترین کنوانسیونهای حقوق دریاهای به شمار می رود. قواعد و مقررات حقوق دریاهای ۱۹۵۸ و ۱۹۸۲ برای کلیه کشورهای متعهد و غیر متعهد الزام آور است؛ چرا که قواعد آن جز قواعد عام یا بنیادین به شمار می آید. به دنبال ادعاهای انحصاری کشورهای اسپانیا و پرتغال بر دریاهای جهان و محروم کردن کشورهای دیگر از استفاده آنها از دریاهای همانطور که در بالا اشاره شد؛ «گرسیوس» ۱۶۰۹میلادی کتابی با عنوان «دریای آزاده» به نگارش در آورد.

گرسیوس هلندی در کتاب خود از اصل آزادی دریاهای حمایت کرده است و چنین استدلال می کند: «از آنجایی که دریاهای و حق کشتیرانی در آنها نمی تواند جز اموال شخصی هر کسی باشد؛ پاپ نمی توانست دریاهای را به پرتغال و اسپانیا ببخشد و پرتغال و اسپانیا نیاستی چنین اقدامی را می پذیرفتند. اگر چه گرسیوس مدافع آزادی دریاهای بود ولی با برخی از صلاحیت های دولت ساحلی مخالفتی نداشته است.» «بینکروشوک» شاگرد گرسیوس هلندی نیز معتقد به آزادی دریاهای بود. به این شرط که حق حاکمیت دولتها که شامل جلوگیری از کشتیهای خارجی در دریای سرزمینی بوده، در آبهای ساحلی هم اعمال گردد.

این نویسنده هم در کتاب خود به نام «دریای بسته» اظهار می کند که تا آن حد که قدرت دولت اجازه می دهد آن دولت حق دارد که حاکمیت خود بر دریاهای کشور خود را گسترش دهد.

اسکات ولوود نیز مخالفت خود را با نظریه ی دریای آزاد در کتابش به نام «چکیده قوانین دریایی» مطرح کرده است.نظریه حق ارتفاق طرفداران این نظریه اعلام می دارند که دریا یک شسی مشترک است لذا حاکمیت بر دریا متعلق به جامعه ای بین المللی است و دولت فقط حق ارتفاق دارد.

بر اساس این نظریه به TS یا دریای سرزمینی بخشی از دریای آزاد محسوب می شود و فقط دولت هر کشوری برای حفظ صیانت خود صلاحیت های خاصی مثل صلاحیت نظامی ؛گمرکی و ماهیگیری دارد تا آنها را اعمال کند. امروزه مبنای بسیاری از حقوق دولتها و دریاهای ناشی از حق صیانت می باشد. کتاب «حقوق بین الملل دریا» که توسط دکتر اشرف خدادادی متخصص حقوق بین الملل عمومی تألیف شده ؛ شامل ۱۳ فصل است که در ۲۳۰ صفحه به کوشش انتشارات تخصصی جنگل منتشر شده است. شایان ذکر است درفصل دوازدهم این کتاب به طور مفصل راجع به مسائل حقوقی دریای خزر ؛خلیج فارس و دریای عمان که آمریکا نسبت به آنها مواضع دارد هم توضیح داده شده است.

موجب افزایش نگرانی ها و به تبع آن بالا رفتن قیمت ها شده است. هر گونه اختلال در تنگ هرزم، ایالات متحده را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد زیرا بسیاری از آمریکایی ها در برابر افزایش شدید قیمت نفت آسیب پذیر هستند. تبعات اقتصادی و سیاسی افزایش چشمگیر قیمت انرژی، برای ترامپ نیز روشن است. او پیش از حمله اسرائیل به ایران، از افزایش اخیر و نسبتاً ناچیز قیمت هایاراز ناراضیاتی کرده بود.

شوک انرژی تازه تهدیدی برای اقتصاد جهان افزایش قیمت انرژی در این مقطع زمانی از منظر اقتصادی می تواند شوک منفی بزرگی برای اقتصاد جهانی باشد. کارشناسان هشدار داده اند که اگر قیمت نفت به بالای ۱۰۰ دلار برسد، این موضوع می تواند تورم را در کشورهای پیشرفته تا حدود یک درصد افزایش دهد و فشار بر بانکهای مرکزی را برای کنترل نرخ بهره بیشتر کند. این وضعیت در حالی است که امیدهایی برای کاهش تورم و کاهش نرخ بهره وجود داشت که اکنون با افزایش قیمت نفت و احتمال ادامه درگیری ها کمرنگ شده است. افزایش نااطمینانی ها و بی ثباتی در نظم اقتصادی جهانی که تحت رهبری آمریکا شکل گرفته است نیز می تواند پیامدهای منفی بلندمدتی داشته باشد. بااین حال، باید توجه داشت که درگیری های منطقه ای در خاورمیانه سابقه طولانی و بازار انرژی به این نوسانات عادت دارد. ممکن است این تنش ها به سرعت فروکش کنند و بازارها به تعادل بازگردند، اما در صورت ادامه دارشدن درگیری یا گسترش آن، قیمت های انرژی به می تواند به طور قابل توجهی افزایش پیدا کنند و تأثیرات گسترده تری بر اقتصاد جهانی داشته باشند.

آینده قیمت نفت در گرو پاسخ ایران

تحلیلگران معتقدند که مسیر آینده قیمت نفت به نحوه پاسخ ایران به حملات اسرائیل بستگی دارد. در صورتی که ایران به زیرساخت های انرژی یا پایگاههای آمریکایی در منطقه حمله کند، قیمت های می تواند بیشتر صعود کنند، اما اگر واکنش ایران محدودتر باشد، احتمال کاهش قیمت نفت در هفته های آینده وجود دارد. رابرت مک نالی، رئیس فعلی گروه تحقیقاتی راییدان انرژی، در این رابطه اظهار کرد که شرکت های نفتی آمریکایی و تولیدکنندگان بزرگ در خاورمیانه مانند عربستان سعودی، بعد است در پاسخ به تغییرات به سرعت تولید خود را افزایش دهند. آنطور که ایمناد در گزارشی آورده، به گفته مک نالی، تولیدکنندگان می دانند که اگر چه درگیری های ژئوپلیتیکی اغلب باعث افزایش کوتاه مدت قیمت های می شود که به نفع آن هاست، اما در نهایت می تواند به رکود اقتصادی منجر شوند و تقاضا برای نفت را کاهش دهند. همچنین عربستان سعودی و سایر اعضای کارتل نفتی اوپک پلاس نمی خواهند به عنوان حامی یا بهره برنده از حمله اسرائیل دیده شوند. مک نالی در این خصوص گفت: «آنها عقب نشینی خواهند کرد، و در وضعیت پنهانی خواهند ماند و امیدوارند که این وضعیت بر طرف شود»

سر نوشت ذخایر اضطراری نفت

یکی از گزینه های آمریکایی مقابله با افزایش قیمت نفت، آزادسازی ذخایر اضطراری نفت توسط ایالات متحده و

«روزنامه سر آمد» از تأثیر پاسخ ایران به حملات اسرائیل

در بازارهای مالی گزارش می دهد؛

زلزله جنگ در بازارهای مالی جهان

هنگ کنگ هم راستا با دیگران، کاهشیه فراتر از یک درصد را ثبت کردند. این ریزش گسترده، بیانگر خروج سریع سرمایه ها از بازارهای پرریسک سهام و انتقال آن به سمت دارایی های امن تر بود.

بازار اوراق قرضه نیز این روند را تأیید کرد؛ تقاضا برای اوراق امن دولتی افزایش یافت و موجب کاهش بازدهی ها شد. بازده اوراق قرضه ۱۰ ساله خزانه داری آمریکا به ۴.۳۱ درصد، پایین ترین سطح در یک ماه اخیر، سقوط کرد. اوراق قرضه آلمان نیز تا ۲.۴۲ درصد افت کردند. این حرکت در بازار بدهی، نشانه روشنی از افزایش تقاضا برای پناهگاه های امن و پیش بینی رشد اقتصادی کندتر یا حتی رکودی در سایه تنش هاست. بازار ارزهای بین المللی نیز تحت تأثیر این موج قرار گرفت. دلار آمریکا، به عنوان یک دارایی امن سنتی در آشوب های جهانی، با ۰.۶ درصد رشد به ۹۸.۲۷ واحد رسید و بخشی از کاهش حدوداً یک درصدی هفته گذشته خود را جبران کرد. فرانک سوئیس و ین ژاپن، دو پناهگاه ارزی شناخته شده دیگر نیز در اوج تنش ها افزایش یافتند. اگر چه در ساعات بعدی بخشی از این رشد را از دست دادند. در مقابل، یورو و پوند استرلینگ پس از رشد های اخیر، با اندکی عقب نشینی مواجه شدند.

آینده قیمت بنزین و سایر اقلام

کارشناسان معتقدند که وقتی قیمت عمده فروشی نفت افزایش می یابد، بسیاری از مردم این را ابتداء در قالب افزایش قیمت بنزین احساس می کنند، اما انرژی گران تر به افزایش قیمت تقریباً همه چیز، از کشاورزی تا تولید صنعتی، منجر می شود. در مورد مواد غذایی، هزینه های بالاتر انرژی می تواند به شیوه های مختلفی باعث افزایش قیمت در قفسه های فروشگاه ها شود. این می تواند هزینه استفاده از ماشین آلات کشاورزی، حمل و نقل محصولات و فرآوری و بسته بندی غذا را افزایش دهد. بااین حال، این اتفاق فقط زمانی خواهد افتاد که قیمت انرژی برای مدتی طولانی در سطح بالا باقی بماند. حتی در مورد بنزین و گازوئیل هم افزایش قیمت نفت خام تأثیر محدودی دارد. بسیاری از مردم جهان به خاطر دارند که شوک قیمتی پس از آغاز مناقشه اوکراین، عمدتاً واکنشی به افزایش قیمت گاز بود. قیمت گاز نیز پس از حملات پنجمین شش اسرائیل به ایران افزایش یافته است، اما آقای اسکلی می گوید، اگر به نحوه عملکرد بازار از جمله نقش نهاد ناظر در تعیین سقف قیمت ها دقت کنیم می بینیم که این تأثیر فقط به تدریج به خانوارها می رسد اگر البته برسد.

سولات اصلی این است که درگیری اسرائیل و ایران چقدر ادامه خواهد یافت، آیا کشورهای دیگر منطقه وارد ماجرا می شسوند و آیا ایالات متحده برای کاهش تنش مداخله خواهد کرد یا نه. فراتر از همه این ها، به این بستگی دارد که آیا شاهد اختلال واقعی در حمل و نقل دریایی در تنگه هرمز خواهیم بود یا نه؟ آبراهی در جنوب ایران که مسیر ورود حدود یک پنجم تولید نفت جهان به بازارهای جهانی است. برخی رسانه های بین المللی در تحلیل خود از وضعیت امروز می نویسند که ایران در گذشته تهدید به بستن تنگه هرمز کرده و اکنون این مسئله اندکی محتمل تر از ۲۴ ساعت پیش شده است. همین ریسک بیرونی یکی از عواملی است که قیمت ها را بالا می برد. بدون اختلال در حمل و نقل دریایی، احتمالاً قیمت نفت در سطح بالا باقی نمی ماند. در سال ۲۰۲۲، پس از تهاجم روسیه به اوکراین، با بازگشایی اقتصاد جهانی پس از کووید، تقاضا برای انرژی افزایش یافت، اما اکنون اقتصاد جهانی با دوران سخت تری مواجه است و تولیدکنندگانی از عربستان سعودی تا برزیل ظرفیت افزایش عرضه نفت را دارند که می تواند به کاهش قیمت ها کمک کند.

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی

فریداعیزی - اقتصاد سر آمد